

منظور از تقویت مبانی معرفتی چیست؟

آچارکشی دائمی خودمان

گفت‌وگو با **حجت الاسلام صلح میرزائی**
مدرس و پژوهشگر

حجت‌الاسلام سعید صلح میرزائی، هم استاد حوزه است و هم سال‌هاست در حوزه نوجوان و جوان فعالیت دارد. او می‌گوید اگر بخواهیم مبانی معرفتی را تقویت کنیم، راهش ایجاد فضای گفت‌وگو در گروه‌های نوجوانان و جوانان است. با او درباره اینکه مبانی معرفتی چیست و چگونه باید از آن در زندگی فردی و اجتماعی بهره‌مند شویم، به گفت‌وگو نشستیم.

وقتی از مبانی معرفتی صحبت می‌کنیم، منظورمان چیست؟

مبانی فکری یک انسان، مثل ریشه برای درخت است. هرچه ریشه بیشتر در خاک نفوذ کرده باشد، هم آب و املاح معدنی بیشتری جذب می‌کند و هم در برابر طوفان‌ها و سیل‌ها، مقاوم‌تر است. در واقع مبانی معرفتی، آن باورها و شناخت‌هایی است که انسان به آن معتقد است؛ حال چه مبانی صحیحی باشد و چه غلط. البته وقتی اصطلاح مبانی معرفتی استفاده می‌شود بیشتر منظور، مبانی معرفتی صحیح و سالم است.

چگونه می‌توانیم مبانی معرفتی که ریشه در باورهای

توحیدی و اسلامی دارد، در خود تقویت کنیم؟

برترین مبانی معرفتی، مبانی است که از منبع وحی قرآنی و روایی و همچنین عقل، سیراب شده باشد. اولین قدم در این راه، انتخاب یک راه درست برای اتصال با این منابع است، زیرا گروه‌ها و مکاتب مختلف فکری وجود دارند که مدعی هستند آن‌ها به منبع اصیل وحی و عقل، دست یافته‌اند.

بنده به عنوان طلبه‌ای که بیش از ۲۲ سال است با منابع دینی در حوزه مرتبط هستم با مطالعاتی که نسبت به آثار بزرگان معاصر و گذشته داشته‌ام، بهترین و جامع‌ترین رویکرد نسبت به اسلام عزیز را، رویکرد حضرت امام خمینی رحمته‌الله‌علیه، رهبر انقلاب و بزرگانی همچون شهید مطهری، شهید صدر، علامه طباطبایی می‌دانم. الان کتاب‌های متعددی از بیانات این بزرگواران گردآوری شده است که با یک سیر مطالعاتی خوب، می‌توان به تقویت مبانی معرفتی پرداخت.

شاید نوجوانان یا جوانان بگویند مطالب خیلی از این کتاب‌ها

سنگین است و خواندنش کار ما نیست.

نه، این‌طور هم نیست. خیلی از کتاب‌های شهید مطهری همه‌فهم است. همین «داستان راستان» سرشار از داستان‌های درس‌آموزی است که از مبانی معرفتی سرچشمه گرفته است. یا وقتی ما سخنرانی‌های امام خمینی رحمته‌الله‌علیه را گوش می‌دهیم، می‌بینیم بایک بیان ساده با مخاطب صحبت شده است. رهبر انقلاب هم با تبحری که در سخنرانی دارند، این قدرت را دارند که سخت‌ترین معارف را با بیان ساده بفرمایند.

البته اینجا نقش مربیان تربیتی و امامان جماعت مساجد هم مهم است.

قطعاً همین‌طور است. وقتی می‌گوییم مبانی معرفتی قطعاً از یک دریای بیکران صحبت می‌کنیم. یکجاهایی لازم است این مبانی تشریح و توضیح داده شوند. جایش کجاست؟ همین مساجد و زنگ‌های تربیتی مدارس و فضای مجازی.

یعنی باید مبانی معرفتی را در فضای مجازی هم معرفی کنیم؟

پاتوق عموم نوجوانان و جوانان فضای مجازی است. آقا هم تأکید دارند که این فضا را از دست ندهیم و رها نکنیم. بسیاری از کارهای معرفتی باید در فضای مجازی اتفاق بیفتد. حالا روش یا شکل محتوایش فرق می‌کند. گاهی باید یک نوشته باشد، گاهی یک پادکست شنیدنی و جذاب، گاهی هم یک فیلم خوب. این روش کار برای نوجوان و جوان جذاب است.

چگونه تشکل‌ها در مدارس و دانشگاه‌ها می‌توانند

به تقویت مبانی معرفتی هم در خودشان و هم در دیگران کمک کنند؟

با تشکیل حلقه‌های مطالعاتی؛ نوجوان‌ها و جوان‌ها دوره‌م جمع بشوند، حرف بزنند و بحث کنند. همین صحبت‌کردن و گفت‌وگوهای علمی و دینی، ذهن را پویا می‌کند و قدرت استدلال را بالا می‌برد. آن وقت پاسخ خیلی از پرسش‌های نسل جوان در همین گپ‌وگفت‌ها پیدا می‌شود. نکته مهم دیگر اینکه حلقه‌های مطالعاتی یا اندیشه‌ورزی باید هدفمند باشند، وگرنه بعد از مدتی از آن جوشش و نوآوری می‌افتند، مخاطب را خسته می‌کنند و جمع پراکنده می‌شوند. هدفمند فکرکردن، هدفمند برنامه‌ریزی‌کردن و هدفمند جلورفتن، کار اصلی تشکل‌ها و گروه‌های جوان است.

آیا کسی که در گفت‌وگو یا برخورد با ما سلیقه‌اش متفاوت است

به این معناست که از نظر مبانی معرفتی با ما مشکل دارد؟

قاعدتاً هر قدر از نظر فکری و مبنایی، اشتراک وجود داشته است، اختلاف سلیقه‌ها نیز کمتر می‌شود، اما به هر ترتیب، تفاوت نظر در انتخاب راهکار و تاکتیک طبیعی است. به تعبیر دیگر، اگر کسی با ما اختلاف نظر داشت به این معنا نیست که در مبانی هم با ما مخالف است. نباید اختلاف سلیقه باعث طرد کردن شود. نوجوان‌ها باید بنشینند و با هم حرف بزنند. ما ضعف حرف زدن و گفت‌وگو داریم که باید حل شود.

مهم‌ترین کارکردی که تقویت مبانی معرفتی

برای افراد خصوصاً نسل جوان دارد چیست؟

دائم خود را به‌روز نگه‌داشتن، حواسمان به خودمان
بودن، از میدان انقلاب خارج‌نشدن، مراقب‌بودن برای
اینکه در جمع پشیمانان قرارنگرفتن و در یک کلام

آچارکشی دائمی خودمان

